

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

р. XVII
ч. 9 – 12
21. марта 2007
ціна 6,- Ск

Воскресший Христос – знамено спасіня

*Любов Бога є превелика,
не хоче смерть про грішника.
Господь послав своёго Сына,
жебы змыв людьскы провинны.
Убила го людська злоба,
Вірны го дали до гроба,
но стало ся чудесне штось –
на третій день воскрес Христос.*

(Зо стишка Йосифа Кудзея Воскресна пісня)

В катехізмі, такой на ёго зачатку, ся можеме дочітати, же чоловік на тим світі жыє зато, жебы через своє познаваня Господа Бога і богобойный живот набыв по смерти спасіня.

Тото про нас хоче і сам Господь Бог, а зато, як знак своєї любви, давть чоловікови знамена. Суть світлами богопознаня на пути чоловіка к Богу. З них в історії спасіня найвекшым знаменом є Божий Сын – Христос.

Знамена може Бог выявляти rozmaїтым способом. Наприклад через: пророцтва, животны події, тужбы, предмети, чудесны діла, особы. А так в історії нашого спасіня можеме розпознати знамена в ділах Мойсея, праотців, пророків..., но найвече в словах, ділах і в особі нашого Господа Ісуса Христа. Він нігда не робив знамена про сензацію. Робив їх зато, жебы через них народ познав, же він – Христос, є Сын Божий, Месія, Спаситель, котрого Бог обіцяв ізраїльскому народу. Прото, кідь дакотры з учітелів закона і фарізеїв ёму облесно говорили: „Учителю, хочеме од тебе відіти знамено,“ одповів їм так: „Чуджоложне і злобне покоління глядять знамено. А знамено ся му не дасть, лем знамено пророка Йоны. Бо як Йона был три дні і три ночі в брісі великой рыбы, так буде і Сын чоловіка три дні і три ночі в глубині землі.“ (Мт 12. 39-40). Своєв смерть, похованєм а третёднёвым воскресінем Христос стверджує тоты свої слова і ставать ся про людей того світа жрідлом живой воды, котра тече до вічного живота. (Йо 4.14)

Пасхов, котру славиме ту на землі каждый рік, ся приготавлиаме на нашу смерть, воскресіня і стрічу з Господом. Гостина, котра наслідует по посвячіню їдел, є перед-образом гостини в Царстві небеснім. Не забывайме на то!

В часах Ісуса Христа славліня праздника Пасхи было барз спрофанізоване, а то як простым народом, так і релігійнов і світськов моцём. Місто Єрусалим было в тых торжественных днях повне войска, купців, екстремного націоналізму, політики... Ідея політичного Месії-Высвободителя тримала в рабстві многих ізраїльтянів.

Христос – новый пасхальный баранок (АГНЕЦЬ БОЖЬЙ), своёв смерть на хресті і своїм воскресінем высвободжує людство з гріха і смерти... А выштыкых, котры в нёго увірять, прийме до Царства своёго Отця. Робме выштыкы, жебы раз прияв і нас.

Покой і благословліня нашого Господа Ісуса Христа і красне переживаня пасхальных свят жычьт выштыкым читателям Народных новинок

Христос воскрес

о. Франтішек КРАЙНЯК, Камюнка

НА ЗАКАРПАТЮ УЗНАЛИ РУСИНІВ ЗА ОКРЕМУ НАЦІОНАЛЬНОСТЬ!

По трёх навидареных попоредніх спробах про-бити ся із своїма просьбами ку глухоніміи централ-ній владі в Києві, 7. марта 2007 року Закарпатьска областна рада в Ужгороді своїм рішінём на те-ріторії Закарпатьской области Украйны, на іс-торічній Підкарпатьській Руси – узнала національность РУСИН!

У БРАТІВ-РУСИНІВ

Теперь Русины суть уж узнаны і на Закарпатю, теріторія яког є частёв Украйны лем од 1991 року, а то і вдяка голосованю містных Русинів у референ-думі за незалежну Украйну. Але кіевско-галицькы „законны злодїї“ і політиці отворено окрадали За-карпатя і дискриміновали закарпатьскых Русинів на їх родній історічній землі! І так 15-річна епопея боя Русинів Закарпатя за свої права была корунована успіхом: 80 % посланців областной рады, выжыючі право органів містной самосправы, і наперек грозбам з Києва, сміло прияли рішіня о узнаню русиньской народности, чім зняли ганьбу з Украйны як недемократічной державы.

Гратулуемє выштыкым Русинам к вітязтву!

На ряді суть далшы демократічны зміны на Украйні і Закарпатю як в інтересах Русинів, так і Украйніцїв і выштыкых іншых народностей штату. Пуджак русиньского сепаратізму, выдуманый в Києві

шпеціалныма службами на обіднавку галицькых на-цінал-радикалів, довгыи час мотав голову многим. Час укаже, же кіевський пуджак – доказ перепуджа-ной влады в Києві.

Ниякый русинь-ський семпаратізм Ру-сины собі не желали і

не желают! Уж пришов час зняти маску з галиць-кых злодїїв і кіевскых олігархів, што мали злодїйскы банды на Закарпатю.

На захрану тых кієво-галицькых банд 11. марта 2007 в Ужгороді коло памятникы Т. Шевченка ся сходять кієво-галицькы націоналісты-пришелці, затыгнувши до того часть містных студентів, жебы шы-ковно розограли обіднане циґанство о „закарпать-ским сепаратізімі“. То штыкы противники демокраціі, прав і слобод обчанів державы. Нй їх судить Бог.

Слава Украйні, а честь і почливість Карпать-ській русиньській Руси!

Гратулуемє выштыкым демократічным силам Украйны, Европы, Америки і Росії за підриманя Ру-синів Закарпатя. То і Ваше вітязтво, приятелі!

Прот. Димитрій СИДОР,
председа „Союму подкарпатьскых Русинів“,
член Світовой рады Русинів за Украйну

Є час дашто зробити про свій народ

Небіжчик Василь Турок колись повів: „*Рад бы ем ся народив Англічаном, або як член родини іншого великого народа. Але кідь ем ся народив як Русин, моёв повинностёв є дашто зробити про свій народ...*“

При якійсь діскузії міджі знамыма, векшинов русиньской народности, мі тхось положив вопрос, ці сі думам, же каждый, хто ся голосить к Русинам, має быти народным будителём...? Вопрос, котрый свідчить о непорозуміню думкы высловленой у вступи статі. Народны будителі ся родять раз за сто років, ой, кібы сьме ай мы, Русины, од час Духновіча, Павловича, Добрянського, Гойдіча мали і далшых в днешній добі. Повів бы ем, же тоты днешні бы не мусили быти такы питны, як споминаны особыности. Они творили в іншій добі, в часі одсталішого еко-номічного, соціального і сполоченьского розвоя, як і іншой культурно-освітнои уровни людей.

Зробити дашто про свій народ днешє значить поуживати свої народности уставны права, ука-зовати на їх порушования, а не быти пасівнов жер-твов асимілаціі з векшиновым народом в домашній словеньській среді і у світі, сліпо не конвертовати к сильнішому, популярнішому народу, к ёго культурі, матеріалізму і космополітізму. То не значить, же мы, Русины, ся не маме школовати, спознавати світ, чуждї языки, але тото основне, што носиме в собі по своїх предках, як є віра, моралны принципы, традиціі, тото маме мати все на памяти, утримувати і храни-ти про наши діти.

Зробити дашто про нас Русинів значить тыж заняти ясну позицію і отворено ся высловлєвати к вопросам націоналной приналежности. То значить,

кідь ся діє кривда такому чоловікови, што ся про-являть як Русин, є підцінёваний, высмієваний, за-страшований, є нашов повинностёв обрабєвати свое русиньске коріня, не бояти ся вказати пальцём на того, хто нас ображать, є надуманий і повышує ся над другыма. Быти Русиним значить активно ся за-лучувати до культурно-сполоченьского русиньского руху. Не каждый може быти функціонарём, публіч-но выступувати, організовати акціі, писати до нови-нок. Але справовати ся пасівно, критізовати роботу і ангажованость іншых, спыхыбнєвати, а притім за-таёвати свою народность, є знаком нігілізму в по-глядах такого чоловіка, ёго порожней головы, а лем ёго козумного способу жывота і еґоїзму. Шкода, же суть такы люде, а не є їх мало. Ай днешє є час, кідь ся треба ясно высловити ку кривдї, котра ся творить нашым Русинам на полі духовного живота, кідь ся з боку церковных представителів перестает ацептовати їх материнський язык в літурґічных об-рядах (додаю, же ништо не спыхыбноє богослужоб-ный, церковнославянський язык – позн. П. К.).

Світло світа узрла Харта, котра ся дістає к на-шым Русинам, а є вызов і шансов высловити ся. Хвалабогу, же ся нашла група свідомых русинь-скых активістів, котра ся таким способом озвала. В Харті тлумачать біль наших вірників, к якому бы не мали зістати компетентны рівнодушныма. Од каж-дого Русина залежить, як ся поставить к тому ділу. Стачіть так мало – отворено повісти свій погляд, не справовати ся сервільно, быти сліпым і тактізовати. Без великих будительскых слов, націоналізму і ура-жок.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

XII. СЕЙМ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРЬКВИ...

...в чеських країнах і на Сло-венську был 8. – 9. марта 2007 у Пряшові, якого централнов темов было **Православна церьков у третім тисячрочу.** Сейм едновременно зволів новых членів митрополитных рад Православной церьквы в чеських країнах і Православной церьквы на Сло-венську, як і членів контрольных і ревізных комісій.

Перед самотным сеймом были епархіалны громады, котры зволіли членів до окремых епар-хіальных рад, делегатів на сейм і дали свої пропозиціі на членів митрополитных рад, членів їх ре-

візных і контрольных комісій. Тым властно процес волеб, котрый ся зачав у парохіях, де ся ся волили і члены до парохіальных рад, был скінченый.

Засіданя сейму отворив председа, **Ёго Блаженство Кріштоф,** архієпископ празькый, митрополи-та чеських країн і Словеньска. У вступнім слові ся дотулив вопросів історії церьквы, ей послання і не-минучости адекватных одповідей на вызвы сучасности. Таксамо ся задумовав над перспективами місії церьквы на порозі третёго тысячро-ча. Сконштатовав, же цісло вірую-чих Православной церьквы росте.

Высловив вдячность Вшемогучо-му Богу, котрый охраниє і давть силу своїм вірным жыти у правді і свідчати о правді. Едновременно під-креслив, же повинностёв церьквы є робити так, жебы ся створєвали здоровы хрістіаньскы родини, глубше ся впливало в процесі выховы на молодеж, як і помагало ся выштыкым, котры ся находитя у нуждї, жебы віруючі в модерній европській сполочности орьєнтовали свій живот на духовны цінности і критічно приступали к тому, што їм понукать днешня секуларізована сполочность.

(Закінчіня на 3. стор.)

Резолюція

30 засідання Світової ради Русинів (СРР) 23. 2. 2007 у румуньскім Сіґеті

СРР приляла:

1. Інформацію о їднаннях у Вашингтонї председы СРР П. Р. Маґочія в амбасадах країн, де жыють Русины, як і з іншымма вызнамнымма особносьямма політїчного жывота, о проблемах Русинів у даных країнах (П. Р. Маґочій).
2. Інформацію о ставї припрывы 3. Мідїнародного конгресу русиньского языка, який буде 13. – 16. 9. 2007 о польскім Кракові (П. Р. Маґочій).
3. Справу о фїнанцїях Світового конгресу Русинів (СКР) за рік 2006 (А. Зозуляк).
4. Інформацію о можностях выужываня европских грантів про СКР і записаня русиньского языка до списку европских языків в рамках Европской унії (Ш. Лявинець, Ю. Фїрцак).
5. Інформацію о пропозиції на заставу і гімну Русинів (о. Д. Сидор, Д. Папуґа).
6. Інформацію о вирішїню проблему заступлїня Русинів Словенська у СКР і їх представителя у СРР (П. Р. Маґочій).
7. Інформацію о пожаданю прїятя Народной рады Русинів Підкарпатя за рядного члена СКР (П. Р. Маґочій).
8. Інформацію о потребї змїны Станов СКР (А. Зозуляк).
9. Справу о ставї приправ 9. Світового конгресу Русинів, який буде 21. – 24. 6. 2007 у румуньскім місті Сіґеті (Ю. Фїрцак).

СРР вирішыла:

1. Каждый член СРР додасть председови СРР два найважнїшы проблемы односно Русинів у їх країнах, жебы міг конкретно выступати почас діскузїй з члєннма представителїямма тїх країн з цїлєм їх вирішїня. Термін: **до 30. 3. 2007.**
2. Каждый член СРР зробить зо своґо боку список організації спосных зо СКР із повннма адресамма і контактамма на ннх, жебы председа СРР міг при своїх їднаннх сперати ся на тот список. Вшыткы організації мусять писомно пожадати СРР о сполїня зо СКР і приложыти к тому копію зареґїстрованых станов. То треба послати на мейлови адресу rusyn@stonline.sk таємникови СРР **до 15. 3. 2007.**
3. Пропозицію застави і гімны Русинів (*Я Русин был, есьм і буду...*) предложыти на схвалїня 9. Світовому конгресу Русинів. Термін: **22. 6. 2007.**
4. Председа СРР мать право сам позвати 10 гостів на 9. СКР.
5. Запропонувати 9. СКР, жебы до СКР была прїята Русиньска оброда на Словенську (РОС) і Словенська асоціяція русиньских організації (САРО) як єден рядный член СКР за Словенсько з двома інтерґралннма частямма. Причїм делеґаты за обидвї організації запропонують представителя до СРР раз з РОС на 2 рокы, потїм зо САРО на 2 рокы. На 9. СКР може прїйти за Русиньску оброду на Словенську 6 делеґатів а за Словенську асоціяцію русиньских організації 4 делеґаты.
6. За каждую члєнську організації Світового конгресу Русинів на 9. СКР може прїйти по 4 гостів а за каждую члєнську організації Світового форуму русиньской молодежи (СФРМ) на 3. СФРМ може прїйти по 5 делеґатів. Список вшыткых делеґатів і гостів треба мейлом послати таємникови СРР **до 25. 5. 2007.** Тоты, котры потребуьтї візум до Румуньска (Сербско), мусять тот список послати **до 1. 5. 2005.**
7. „Соїм підкарпатських Русинів“ надале зїстає єдиннм рядным члєном СКР за Русинів Україны як асоціяція русиньских організації а Народна рада Русинів Підкарпатя ся не прїнимає за рядного члєна СКР, але єй трєме члєнове на челї з председом Євґеном Жупаном будуть на 9. СКР позваны як гостї председы СРР.
8. Таємник СРР зробить пропозицію змін Станов СКР **до 22. 6. 2007.**
9. Предложыти делеґатам 9. СКР Резолюцію односно Акції „Вїсла“, котрой 60 років собі припоминає того року. А. Копча пропозицію тексту пошле таємникови СРР **до 30. 4. 2007.**
10. Додати А. Копчови свої выступы на 8. СКР у польскій Кринїці, жебы міг выдати з того конгресу зборник до 9. СКР. Термін: **до 31. 3. 2007.**
11. Додати таємникови СРР список найвызначнїшых русиньских культурных акцій за каждую члєнську організації СКР, жебы він міг зробити Календарь русиньских культурных акцій в році 2007 і роспослати го каждому члєнови СРР. Термін: **до 15. 3. 2007.**
12. У культурнїм програмї 9. СКР 23. 6. 2007 выступлять: 3 колектївы з Румуньска (30 минут), 1 колектїв зо Сербска (максїмально 35 осіб, 20 минут), 4 колектївы з Україны (максїмально 60 осіб, 40 минут), 1 колектїв з Хорватьска (15 осіб, 10 минут), 1 колектїв зо Словенська (председа РОС мать таємникови СРР наґолосити кількосты члєнів, 10 минут), поетка з Мадьярска буде декламовати мїджі окремыма выступамма колектївів. Цїльний культурнїй програм мать тырвати 2 годины.
13. В рамках 9. СКР буде выставка фотографїй о діятельствї окремых члєнських організації СКР, зато треба по 4 якостны фарєбны фотографїї послати кураторови выставкы **до 1. 5. 2007.** Ёго адресу і далшы інструкції дістане каждый член СРР мейлом.

На Підкарпатю фунґує 27 русиньских недїльных школ

Уж три рокы в Закарпатській області Україны діють русиньскы недїльны школы, котры суть у Мукачовскім, Свалявскім, Воловецькім, Перечїнскім, Великоберезнянскім, Іршавскім і Тячевскім раїнах.

У БРАТІВ-РУСИНІВ

О великїм інтересї дітей на Підкарпатю учїти ся русиньскїй язык і літературу, історїю карпатських Русинів і географїю родного краю свідчїть штатїстика. У 2004 р. было заложєных 16 школ, на далшыї рік їх было уж 22, а в році 2006 – 27 русиньских недїльных школ, у котрых ся учїть шїсто дітей!

Створила ся добра традиція ку Дню русиньского учїтеля – скликати велику педагоґїчну пораду учїтелїв русиньских школ, яка минулого року была у Мукачовї. З великым оптїмізмом русиньскы недїльны школы зачали тот навчалнїй рік. Школярї дістали учебнїкы з языка, літературы і історїї. Зроблєны суть тыж навчално-методїчны програмы, штатут русиньских школ, поставлїня учїтеля-методїка і прїнціпы на здобытя оцінїня *Заслужєный русиньскїй учїтель*. Нашли ся ай організації і меценашы, котры ся старають о тоты школы, каждая класа на навчаня дістала як дарунок – магнетофон.

Недїльны школы были заснованы з ініціатївы Світової рады Русинів (председа проф. П. Р. Маґочій). Была так істо зволеня Школьска рада, в якїй роблять: **В. Сарканич, М. Алмашїй, М. Лендєл, В. Падык і М. Бобинєць**, як інформує прєс-служба „Соїму підкарпатських Русинів“.

– УР –

Была обновлена работа МО Русиньской оброды в Пряшовї

19. фебруара 2007 року была за участї председы Русиньской оброды на Словенську (РОС) **Владимїра Противняка і скоро 30 участнїкїв обновлена Містна організація Русиньской оброды в Пряшовї, котра буде здружувати Русинів міста Пряшїв**. Організація має за цїль возроджувати націоналну свідомость Русинів, што жыють в третїм найвекшїм місті на Словенську, на основї культурной діїдовизны, языка і історїї на терїторїї реґїону, який історїчно представляла Пряшївска Русь. Участнїцы громады, мїджі котрыма были ай трєми посланці прїяшївского містьского заступительства, сі зволили девятьчлєннїй выконнїй выбор і трїйчлєнну дозорну раду. За председу бив зволеный **Федор Віцо**, знамый карїкатурист на Словенську, який ся довго анґажує в русиньскім возроднїм процесї. Пряшївска організація буде належати к основным організачннм єднїцїям Русиньской оброды на Словенську, а єй председа буде члєном цілословенского коордїначного выбору РОС. Члєнство в організації прїяло 20 людей, котры заєдно заплатили члєнське в сумї 60 корун, пензїсты і штуденты по 10 Ск. Члєнамма выбору ся стали: **МУДр. Василь Янко, Інж. Соња Бошелова, ЮДр. Андрїй Ліґа, Петро Країняк, мол., Феодосїя Латтова, Яна Трущїньска, Сїлвїя Лысинова і Люба Губцєєва**.

В діскузїї ся повказовало на проблематїку русиньского школства, росшырєваня кодїфікованого русиньского языка, проблем коло недоступности ужываня Руського дому в Пряшовї в розсягу первїстного посланя той культурно-народностной інштїтуції в Пряшовї, але і о вопросах народной асїмїляції, враховано словакізації в сферї впливу церквы.

К медїалїзованому документу Харта грекокатолицьких русиньских віруючїх 2007 было повїджене, же Русиньска оброда на Словенську не є єй автором ані ініціатором, але рєшпектує уставне право обчанів на высловлїня своїх поґлядів.

Мїстна організація РОС у Пряшовї ся буде сходити сістематїчно подля плану работы, котрый в найближшїм часї прїйме, як і на акціях актуално організованых подля пропозиції і пожадавок своїх члєнів.

Подля слов председы Федора Віца треба, абы ся росшырєвала члєнська база організації, а то главно з рядів молодых активїстїв. Пряшїв своїм інтелектуалннм потенціалом Русинів, чїслом русиньских народностных інштїтуцій, обществ і центром двох восточных церквы із єпіскопствамма, історїчннма традиціямма, є передусловлєный на то, абы Русины успішно розвивали свою роботу.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшїв

• Директорка Прїватной матерьской школки в Гуменнїм, а то на улицї Духновїчовїй – Яна Фецурова зо своїма малыма выхованцямма, котра ся снажыть створити холем групу дітей, котры бы были выховлєваны в русиньскім языкї і в такїм бы были прїправлєваны до основной школы.

„Перша русиньска школка на Словенську“ ся не „конать“...

(Не плєскаїме перед скінчїнєм представлїня, бо перєдчасны овації нам забранять порозумїти поїнту...)

По слїдах єдної „зарученої“ інформації

Недавно прїнесло єдно русиньске медїум красну інформацію, же в Гуменнїм ся отварять перша школка на Словенську з выховннм языком русиньскым, а то на улицї Духновїчовїй. Людей, заїнтересованых у возроднїм процесї той народности, така інформація несподївала, але і потїшыла, бо выхова к народнїй свідомостї окрем родины мала бы ся зачати пєстовати якраз в передшкольских заряджїнях формов набываня і розвиваня комунїкатївных способностей наймолодшїй генерации, пєстованєм звыків, традицій своїх предків, жебы тото неопаковательне богатство могло ся заховати про наступнї генерации. На такїм поступї у своїй роботї ся згодла векшына (може і вшыткы) організації і обчаньскы здружїня, котры якымсь способом ся анґажують в русиньскім возроднїю. То значїть, першорядна задача, але і концентрація вшыткых сил мала бы быти заміряна на роботу в реґїонах, роботу з дітми передшкольского віку, роботу з школярямма і їх родїчамма, але і з молодов генерацийов ввообще. Плани і обїцяня – то є єдна річ, а реалнїй жывот – друга. Але вернїймо ся к споминанїй русиньскїй школці. При навщїві прїватной матерьской школки, котра ся находить якбы нароком на улицї поменованїй по вызначннм русиньскім будителївї 19. стороча А. Духновїчови, сьме ся збудили до реалїты. Властно, не требало ся збуджати, бо чоловік, котрый ся довше занимає народностным проблематїкам, є в тїм ділї достаточо зорьєнтованый, жебы сі не робив ілузїй, же вшытко іде так гладко... Но наперек тому, поєдннх з дакотрых неменованых русиньских організації іщі все „дїдко“ спокушати і люблять заплєскати і позберати незаслужєны овації, жебы было видно, же то і они ся причїнили...

Вїтайте в реалїтї...

Панї директорка **Яна ФЕЦУРОВА** є досправды енерґїчнов жєнов, котра ся пустила до сізфоновской роботи – збудити у молодой генерации Русинів у Гуменнїм народностне усвідомлїня, наверхноту молодым родинам, потомкам русиньских предків, гордость з чутя прїналежности к своему роду, гордость на то, же мїй дідо, стрыко ці вуйко бив Русин із Звалы, Стаціна, Великой Поляны і я буду єго достойннм потомком, носителєм єго історїчного одказу, а не прїнїжєным „Словаком“, ганьблячїм ся проґравити із своєв старєнков мамов на улицї по русиньскы, жебы ня, не дай боже, дахто не учув... Першопланова думка панї директоркы – схосновати шырокой потенціал учїтелїв з русиньскым корїнєм і закомпонувати до плану работы з діточкамма моментнї русиньской комунїкації у формї читаня прїповїдок, стїшків, приправу культурного програму – черьялаючі велике богатство з русиньского фольклору, традицій стрїтила ся з порозумїнєм і віділо ся, же і хоць не ціла школка, але холем єдна класа з выховннм програмом бїлінґвалннм – русиньско-словенськым предцї лем буде. Наконєць але вшыткы плани панї директоркы строскотали. Заурядовав людський фактор (до істой міры) і дезінформация споминаного русиньского періодичного выдана „InfoРусин“, котре ся дістало до рук родичів у споминанїй школці) і по перїпетїях, котры панї директорка абсолвовала з урядамма, жебы народностнїй школці дати і правну форму, **не было на русиньскїй выховннїй програм коґо записати**. І тых пару родїчів, котры на самый перед были согласны, жебы їх діти навщївляли групу з выховннм языком русиньскым, наконєць „одскочїли“.

– Думала єм, же тото, на чїм сьме ся добїсїдовали з родинам, стане ся реалннм, но опак бив правдов. Є мї з того тяжко, бо і я єм Русинка. Мїй предок бив вызначнїй русиньскїй діятель **Адольф Добрянський** і брала єм то як свою моралну повинность передавати нашу історїю наступннм поколїням, розвивати в ннх почутя народной гордостї...

Намісто „ґєпїєнду“

Прїповїдкова книжка двох сестер з Курова – Марїкы і Ерікы Костовых, Прїповїдки на добру ніч, котра вышла про русиньскы діточки передшкольского і молодшого школьского віку, зїстала у споминанїй Матерьскїй школці на улицї А. Духновїча в Гуменнїм. Але ці буде кому читати з нїй русиньскы прїповїдки, хто знать...

На тот рік запланували дакотры русиньскы організації і обчаньскы здружїня (главно Русин і Народны новинкы, Обществ А. Духновїча) у своїй роботї стрїчі з Русинамма по селах і містах, але і школах з перевагов русиньских дітей. Стрїчі з учїтелямма, але главно родїчамма школопопнннх дітей, жебы їм обяснєвати, але і пробуджати в ннх народну гордость на свій род. Не были то стрїчі тїпу „затанцюїме сі і заспївайме“, або „до села завітав театер...“, бо хоць такы єдноразовы акції суть оживлїнєм за культуров праґнучого валальского чоловіка, але они як такы барз мало впливають на народностне усвідомлїня єднотлївця. Такы методы работы предцї уж суть выпробованы минулым реґїмом і їх понад 40-річна аплїкація прївела до поступной кончїны Русинів як народности. Переважна векшына з ннх ся пописала Словакамма. Наперек тому, дакотры люде ся з того не докажуть поучїти і повторають стары хыбы аж до властной заґыбелї. Так намїсто работы по селах, по школах (позн. авт.–проекты того заміряня „русиньска одборна комісія“ при міністерствї культуры СР, председом якїє є Марїан Марко, директор ТАД у Пряшовї, котра засїдала у марцу т. р. і роздїлєвала фїнанції на русиньску народностну культуру про рік 2007, **не схвалила**) буде лєм лєм надале спївати і танцєвати до омерзєня, раз за рік к ннм прїїде і русиньскїй театер із своєв пєсов, жебы відїли, як культурно ся жыє у Пряшовї, а наконєць доброй работы сі затанцюїме на русиньскім балї у Братїславі, жебы сьме цілому Словенську вказали, як ся Русины знають забавляти. Компетентны сі потрєсають руками, похвалять ся, як „добрі“ выужыли фїнанції прїдїлєны штатом на „розвой“ русиньской культуры, а жывот іде дале... Што на тїм, же переважна часть Русинів, хоць сі пописала русиньску народност, але їх усвідомлїня тым скінчїло, свої діти не хотять давати до русиньских школ, не хотять пєстовати народностне усвідомлїня у властной потомства, сьме лєм пасївным конзументамма обчаной „культурной інвазїї“ якоґось завзятого русиньского пєстователя фольклору, котрый час од часу найде в собі силу затанцєвати тот свій „соло танець“, збалїть крої, верьплї і піде дале...

Апропо: Панї директорка **Яна Фецурова** з Гуменного боює дале свої бой за русиньску школу. Давати інформації до медїй, ослєвлює родїчїв дітей, высвітлять, переґварять... Може бы створила холем єдну групу зо шєстєх діточок. Є на то, жаль, сама. А у Пряшовї уж поєдны плєскають... Як добрі, мамє русиньску школу... І в своїй євфорїї не відять, кілько работы хтось мусять выналожити на її взник і на сістематїчне утрїмованя, так як і на взик каждой новой школы, яких правї зато скорїше убывають, як прїбывають.

К. КОПОРОВА, фотка авторкы.

ОТВОРЕНЕ ПИСМО преосвященному владыкови Монс. Міланови Хавтурови, апостольському екзархови в Кошыцях, 11. III. 2007

Преосвященный владыко,
доволюємо собі Вам написати того отворене писмо як реакцію на дакотры Ваши высловы в недільній русиньскій релації Радія ПАТРІЯ (4.3.2007 р.), де сьте бісїдовали окрем іншого і о русиньскых церьковных перекладах. Дакотры Ваши наглядны нас померзли і засмутили, бо не сьуть правдивы, а як кібы ігноровали доворічне – а як свідчїть і каждоденна практика – і боголюбє перекладательське діло русиньскых священників і інтелігенції.

Самоперше хочеме зареаговати на Вашу припомінку, же є мало русиньскых священників:

На теології за тоталїты і за теперїшней демокрації штудовали все і богословы з русиньскых сел. Кїдь бы ся днесь ходем векшына з них голосила ку Русинам а хотїла пасторовати на русиньскых селах і русиньскым языком, не був бы недостаток русиньскых священників. Церьковна верхность бы мала честно признати, же до року 1989 був од самой церьковной верхности просаджований в богослужїнях словакїзачный тренд. Церьковнославянський язык був презентований як незрозумільный, застарільный, немодерный, на шкоду мїсїйного діла Церькви. А такыма были означены тьж і богословы і священници, котры заставали за церьковнославянський язык.

Дале реагуємо на Ваши слова односно русиньскых перекладів церьковных книг:

Кїдь русиньскы священници і інтелігенція по 1989 р. зачали активнїше робити на церьковных перекладах у зрозумїлїм русиньскім материньскім языку, не нашли достаточне порозумлїня у церьковной верхности. Перекладателї довгы roky чекали на церьковне схвалїня предложєных книг, а і до днешнєго дня было счалено мїнумум з того, што ся на схвалїня дало. Старостливість о русиньскых грекокатолицькых віруючїх донесє не виходить зо стороны церьковной верхности, як бы то мало быти, але зо стороны русиньскых священників – родолюбїв, котры сьуть не раз і самов церьковнов верхностьєв означованы за русиньскых націоналістїв, фанатїкїв і розбївачїв епархії уж лем зато, же читають на Службах Божьх святе Євангелїє по русиньскы.

Вшыткы переклады даваны на схвалїня сьуть в кодїфікованїм русиньскім языку а сьуть ділом перекладательського тїму, котрый 25 рокїв робить на тїм полі. Од 1995 р., коли був кодїфікованый русиньскый язык, є кажде діло сконтрольєване Оддїлінєм русиньского языка і культуры Інштїтуту реґїональных і народностных штудїй Пряшївской універзїты – найкомпетентнїшов русиньсков языковов інштїтуціов на Словеньску.

До Рима на церьковне схвалїня были в русиньскім языку в 2005 р. предложєны тоты Тайны: Крещїня, Міропомазаня і Манжелство. Приготовила їх русиньска секція при Грекокатолицькїй літургїчнїй комісії а одобрила їх Літургїчна грекокатолицька комісія Пряшївской епархії і Кошыцького екзархату, а тьж і Оддїліня русиньского языка і культуры ІРІНШ Пряшївской універзїты.

Просїме ся Вас, преосвященный владыко Мілане: Познате іншых і компетентнїшых людєй, котры бы мали, ці знали зроби ти таке діло?

В релації сьте ся высловили, же до Рима не можуть їти переклады лем на „дакій говоривїй речї“ з „неяснымя“ языковыма правилами, жебы сьме не вышлї на смїх. Тоты Ваши слова ранили науковцїв, котры в 1995 р. кодїфіковали русиньскый язык а на торжественнїм актї в Братїславі видїли сидїти і вас; ранили тьх, котры добровольно і задарьмо роблять уж довгы roky, жебы людє чули слово Боже в материньскім языку, але ранили і працовникїв Оддїліня русиньского языка і культуры ІРІНШ на Пряшївскїй універзїтї, котре робить вшытко, жебы ся русиньскый кодїфікованый язык розвивав а через штудїум русиньского языка наш народ мав і свою інтелігенцію.

Знаме, владыко, же сьте про Грекокатолицьку церьков выховали многых священникїв. Но руку на сердце: Кілько з них служуть на русиньскых селах про народ, з котрого походите і вы?

В послїднїм часї видимє, же многы русиньскы віруючі Грекокатолицькой церькви, але і много інтелігенції, явно і ясно декларують свої наглядны на русиньску проблематїку в нашїй Церькви.

Вїримє, же церьковна верхность буде акцептовати тоты релїгїйны потреби а конштруктивно выїде своїм вірникам навстрїчу. Бо до теперь, нажаль, видимє з єї стороны лем інвектївы.

За бывшу русиньску секцію Грекокатолицькой літургїчнїй комісії:

- о. Франтїшек Країняк, Камюнка
- о. Ярослав Поповець, Чїрч
- о. Мартін Костїлник, Гункївці

За Оддїліня русиньского языка і культуры Інштїтуту реґїональных і народностных штудїй Пряшївской універзїты:

- Доц. Др. Василь Ябур, к. н.
- ПгДр. Анна Плїшкова, ПгД.,

На vedomie:

- 1. Mons. Milan Chatur, košický exarcha, Košice
- 2. Apoštolská nunciatura, Bratislava
- 3. Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, prešovský eparcha, Prešov
- 4. Redakcia Rusín a Ludové noviny, Prešov
- 5. Slovenský rozhlas, Rádio Patria, Hlavná redakcia národnostno-etnického vysielania, Košice

XII. СЕЙМ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРЬКВИ...

(Продовжїня з 1. стор.)

На сеймі прозвучали справы о животї і ставї Православной церькви в чеськых країнах, котру прочїтав **прот. Мгр. Йозеф Гаузар**, і Православной церькви на Словеньску, котру подав **прот. Мгр. Ладїслав Білі**, канцеларї Урядїв митрополитных рад. По них были прочїтаны справы ревізньих комісій, а то **прот. Мгр. Еугеном Фрейманом**, **ПгД.** і **прот. Мгр. Корнелом Фурїном**. На основї прочїтаных справ обїдвом Митрополитным радам было удїлене абсолюторїум.

Потім **Єго Высокопреосвященство Сїмеон**, архїєпископ оломоуцко-брненський, выступив із главноґу рефератом **Православна церьков у третїм тїсячрочу**. Реферат був замїряный главно на вопросы правых духовных цїнностей, котры церьков має в достаночнїй мїрї і має їх і зрозумїтелно представляти і вивьжывати в практичнїм животї хрїстїанїв. Із їншпїруючїма доповнючїма корєфератами выступили: **Єго Преосвященство Тїхон**, єпископ комарнянський; **проф. ТгДр. Петро Корманик**, ПгД., выступив зо Справов о ставї Православной богословской факулты Пряшївской універзїты в Пряшовї; за Братство православной молодежи на Словеньску выступив **о. Мгр. Петро Качмар**, а за Бєсїду православной молодежи в Чеськых країнах – **Лїбуше Піпкова**. З далшыма корєфератами до даной темы приспїли: **прот. ТгДр. Ян Шафїн**, ПгД., котрый говорив о церькви і секуларїзації, а **Мгр. Роман Юрїга**, директор Православной академії у Вілемовї, говорив о церькви і медїях.

Сейм ся нїс у дуєї глибокой і плодної дїскзії, выслїдком чого были выданы посланя про віруючїх і резолюція

зо сейму. Основными думками посланя і резолюції є створєваня духовно здоровых родин із великов заїнтєресованостєв у хрїстїаньскїй выховї молодежи, вопросы приправы молодежи на студїї теологїї і священницьку роботу, як і вызнаму монашества в животї церькви. Сейм ся занимав і далшыма вопросами з области церьковного жывота, якыма сьуть фїлантропія, моралка, біоетїка, едічне дїятельство і економїчне забезпечїня активїт церькви. Про тоту роботу сейм уложыв задачу митрополитным радам створити комісії на розаналїзованя тьх вопросїв.

Сейм про посилнїня жывота церькви до своїх узнесїнє закопоновав і вопрос проглублїня сполупрацы митрополитных рад, епархїалных рад, Православной богословской факулты і Священницькой семїнарїї. Так само ся занимав ай вопросом створїня прес-аґентуры, выдавательского дїятельства церькви і створєваня мїсїйно-пасторачных центрїв подля актуалных потреб.

Про штудїйны катехетїчны і мїсїйно-пасторачны потреби церькви сейм ся занимав і вопросом перекладу богослужєбных текств до далшых живых языкїв, як і вопросом святкованя Пасхы подля выходной пасхалїї.

Прот. ТгДр. Мілан ГЕРКА, к. н., **Мгр. Марош ЧЕРНІ** – Одбор пресы Уряду митрополитной рады Православной церькви на Словеньску

(Позн. ред.: Вїримє, же кїдь ся сейм занимав і вопросом перекладів „богослужєбных текств до далшых живых языкїв“, то мїджи нїма не хьбовав наїсто ани русиньскїй списовный язык, котрый був кодїфікованый на Словеньску в 1995 роцї на основї живого языка Русинїє.)

Підписы сїґнатарїв Харты русиньскых грекокатолицькых віруючїх 2007

(Зачаток у ч. 5 – 8 / 2007)

Каса	Павел	Меджілабірці	Лїсїова	Гелена	Меджілабірці
Качерова	Марїя	Быстра	Лїцко	Вїктор	Няґїв
Качур	Томаш	Рошкївці	Лїчко	Андрїй	Мала Поляна
Качур	Мїхал	Рошкївці	Лїчко	Андрїй	Мала Поляна
Качур	Петро	Меджілабірці	Лїчко	Вїліям	Мала Поляна
Качурова	Татїяна	Рошкївці	Лїчко	Павел	Меджілабірці
Качурова	Марїя	Рошкївці	Лїчко, мол.	Павел	Меджілабірці
Качурова	Марїя	Меджілабірці	Лїчкова	Адела	Мала Поляна
Кертїрова	Маргїта	Меджілабірці	Лїчкова	Гелена	Мала Поляна
Кеселїця	Андрїй	Свідник	Лїчкова	Марїя	Мала Поляна
Кеша	Федор	Чабыны	Лїчкова	Гелена	Мала Поляна
Кешова	Терезїя	Чабыны	Лїчкова	Марїя	Меджілабірці
Клайнова	Елїзавета	Кошїці	Лїчкова	Марїя	Меджілабірці
Клецова	Любов	Меджілабірці	Лїчкова	Данїєла	Меджілабірці
Кобал	Мїхал	Іванка при Дунаю	Лопата	Йозеф	Меджілабірці
Ковачова	Анна	Меджілабірці	Лукачова	Зузана	Меджілабірці
Когутова	Марїя	Чабыны	Луташова	Марїя	Выдрань
Коман	Іван	Меджілабірці	Лучканїч	Василь	Меджілабірці
Команова	Зузана	Меджілабірці	Лучканїчова	Габрієла	Меджілабірці
Контулєва	Вера	Меджілабірці	Лучко	Владимїр	Меджілабірці
Контулєва	Елена	Сукїв	Лучко	Мїхал	Меджілабірці
Контулєв	Мїхал	Сукїв	Лучкова	Гелена	Меджілабірці
Контулєв	Станїслав	Сукїв	Лявїнець	Штефан	Будапешть
Контулєв	Мїхал	Сукїв			
Костєва	Анна	Ладомїрова	Маґочїй	Павел Р.	Торонто
Костєва	Ленка	Ладомїрова	Мальцовска	Марїя	Пряшїв
Костїлник	Мартїн	Рошкївці	Марчїшїн	Андрїй	Іванка при Дунаю
Костїлник	Андрїй	Меджілабірці	Махова	Дарїна	Меджілабірці
Костїлнїкова	Татїяна	Рошкївці	Мацко	Мїхал	Мїкова
Костїлнїкова	А.	Меджілабірці	Мелнїчак	Ян	Меджілабірці
Кость	Мїхал (Інж.)	Ладомїрова	Мелнїчакова	Вєта	Меджілабірці
Кость	Мїхал	Ладомїрова	Мелнїчакова	Анна	Меджілабірці
Котухова	Марїя	Рошкївці	Мїгалїскава	Катерїна	Волїця
Коцанова	Марцєла	Рошкївці	Мїгалєва	Ярослава	Снїна
Кошїцька	Івана	Волїця	Мїрґуцова	Светлана	Меджілабірці
Країняк	Марцєл	Меджілабірці	Мїхайловичова	Наталїя	Кошїці
Країняк	Петро	Пряшїв	Мїшкүфова	Марїя	Пряшїв
Країняк	Петро	Пряшїв	Млєєва	Юдїта	Меджілабірці
Країняк	Петро	Меджілабірці	Млєєва	Гелена	Меджілабірці
Країнякова	Монїка	Пряшїв	Мойзеш	Андрїй	Братїслава
Країнякова	Монїка	Меджілабірці	Мурґа	Любош	Меджілабірці
Крїшко	Деметєр	Пряшїв	Мурґа	Штефан	Меджілабірці
Крулєва	Сїлвїя	Меджілабірці	Мурґова	Любїца	Меджілабірці
Кузмова	Лїбуша	Меджілабірці	Мурґова	Ленка	Меджілабірці
Кулікова	Івета	Волїця	Муринова	Мїлка	Меджілабірці
Кулікова	Гелена	Меджілабірці	Мурґова	Марїя	Меджілабірці
Кулікова	Марїя	Меджілабірці	Неїла	Павел	Меджілабірці
Курєєва	Квета	Меджілабірці	Нїколаєнкова	Марїя	Меджілабірці
Кутлак	Петро	Меджілабірці			
Кутлакова	Славка	Меджілабірці	Обертанова	Марґарєта	Меджілабірці
Лабашкова	Гелена	Чабыны	Ондрашїк	Іван	Мала Поляна
Лабїшак	Йозеф	Рошкївці	Онуфрак	Нїколаї	Меджілабірці
Лабїшакова	Светлана	Рошкївці	Онуфрак	Мартїн	Меджілабірці
Лаката	Марїян (МУДр.)	Меджілабірці	Онуфракова	Марїя	Меджілабірці
Лаката	Павел	Меджілабірці	Онуфракова	Зузана	Меджілабірці
Лаката	Марїян	Меджілабірці			
Лакатова	Анна	Меджілабірці			
Лакатова	Гелена	Меджілабірці			
Лацова-Гупцєй	Мїрослава	Бардїїв			
Лащак	Владїслав	Чабалївці			
Лєсна	Анна	Іванка при Дунаю			
Лєсный	Йозеф	Іванка при Дунаю			
Лїбакова	Марїя	Чабыны			

(Ку 20. 3. 2007 під Харту ся підпїсало 1187 людєй, продовжїня меншого списку буде в далшїм чїслї, а цїльїй дотеперїшнїй список є на www.rusynacademy.sk в рубріцї ЦЕРЬКОВ. Список ся буде актуалїзовати все ку першому дню далшого мїсяця.)

• Популярный русинский герцез-юбилант Ігор Латта (третій зліва) почас приправи фильму Начісто высвітлене... у Празі 2004 року вєдно зо світознамым представителем главной роли у серії филмів Пан перстеніве – Елаітом Вудом (другий зліва).

Популярный нелем як гуморіста (Ігор Латта, нар. 2. 3. 1947)

З артистом Театру Александра Духновича в Пряшіві – Ігором Латтою ся говорить добрі. Выходить з нєго флюїдум доброго, щірого і открытого сполубісідника. То, же люде го люблять як Кума Мачанку з популярного розгласового серіалу Бісіда куміве, лем звышче єго популярітумі між нашыма Русинами по валалах і містечках. А Ігор Латта ся уж штыть находить по тых найвекшых закутках од 1970 року, кідь по скінчіню середній школы в Снині, Педагогічної факулты УПИШ в Пряшові пришов до тогдышнєго Українського національного театру. О рік наступив до Театрального інституту Карпенка-Карого в Києві, який скінчив у 1976 р.

Родак з Пчинолого, красного то русинского села на Снинціні, яке дало русиністці визначного філолога Василя Латту (1921 – 1965), уж одмаленька прагнув к нетрадічній забаві. Може зато, же село жыло обычайным традиционным газдівським способом живота, як і єго родина, а выштыкы было тако просте. Ігор хотів дашты вєце. Уж тогды в нїм грала жылка декламатора, пак театрального артисты, представителя ролей у филмах словенської і заграничній провінціні.

Фільм зайняв в єго жывоті визначне місце. Грав у такых филмах, як: **Фрагменты з малого міста** (вєдно з Юраєм Кукурмом), в телевзінім серіалі Яна Лазоріка **Попатерце на нас. Ай зєзды были горячі** (фільм режисера Юрая Транчіка, який ся занимає приходом войск Варшавского договору на територію Чеськословенська), **Алберт, Алберт** (єрав вєдно з карикатуристом Федором Віцом і уж небыжкіком академічным малярём Михалом Чабалом), у знамім фільмі **Країнка** режисера Мартіна Шулика, далє **Соколярь Томаш, Желарі** (пропанованій на Оскара), **Ладомірськы дзвоны...**, **едноактовка Валентіна Козменка-Делінде Слызы, котры ніхто не видить** і наконєць у америцькім фільмі **Начісто высвітлене**.

Уж лем перерахованя фільмів і телевзізних адаптацій є достъ догвє, а де є розробка ролей, атмосфера наєраваєня... То выштыкы Ігор носить у собі. Як і тот парадокс, бо в споминанім часі, в не так далекій минулости мало ся обявляв на сцені Театру Александра Духновича. Тогдышня драматургія якась не находила про нєго роли, і хоць час од часу ся дашто нашло, як, наприклад в **Рієнній Тортілі**, де єрав Жобрака. („В тій ролі єм ся выкупав,“ говорить артиста. „Каждый го проганять, за шаленого пожає, а він лем із своїма псами жыє і тішить ся з нх.“).

Може то ай было добрі, бо не каждый з позерателів прияє такзваны експерименты в нашім театрі кінцєм вісємдесятых і в девятдесятых роках ХХ. стороча. А к тій ситуацій ся по своєму поставив і наш визначный юбилант. Выштыкы є з дачим повязанє. Холем му зїставало часу на шыршыи розлет, на роботу з фільмом. Была то своїм способом компенсація вольного часу, творчю і розумно выужыта.

Ігор любить люде. Про нєго комунікація з нима, то є єго дыханя. По наверхнутю з Києва мав достъ можностей на реалізацію своїх артистичных амбіцій. Грав тогды в украинязычных ролях у приповідках: **„Івасик-Телесик“** А. Шияна, **„Біла троянда“** Б. Юнгера, **„Три білі стріли“**, поступно ся представив в молодежных ролях **„Шкільна драма“** Я. Стельмаха, **„Шраму“** Є. Шабана і І. Терножа, далє в комедії **„Фараон“** О. Коломіїця, заєрав сі ай староро Діда Юхима в драмі **„Хліб наш насущный“** М. Куліша, Діда Мудрика в єрі містного автора Віктора Гайного **„Там, де щебечуть солов“** Т. З тогдо часу сі споминать роль Ладі в єрі Б. Фіксової **„Обочини чудових доріє“**, яку успішно режировала Наталія Магалєєва (роджена Корбова), яка охабила театр (ай з недостатку можностей), а днесъ жыє в далеком світі.

Окрем єраєя в театрі Ігор заложив театральный кружок на украинській гімназії в Пряшові, з якого вышли такы артисты, як братя Гудаковы – Михал і Сергєй, Л. Миндош, Я. Сисакова, В. Урбанкова, з лабірським

колектівом на фестивалі драмы націвічєв **Вечуркы**, який ся грала по русинськы, націвічєав єры в роднім селі, словом, не зїстав із заложеныма руками. До того пришло радіо, де єрав у приповідках, єрах, а главно в **Бісіді кумів**, де спочатку сполупрацоває із знамім артистом Павлом Сімком, днесъ крутить тот серіал із Миколаєм Ляшом, уж не знати котру часть. А фестивалы по валалах творять далше єго активне діятельство. А зьсь ту є лем стріча з людьми, яка ся не дасть нічим замінити. Найновше планує заложыти театральний кружок при Русинській обрودی в Пряшові, який бы мав уж тогдо року зачаты роботы. Уж є ай єра выбрана, а сам Ігор говорить, же двері суть про каждоє отворєны. Кідь буде вєлє інтерєсуючых ся о театр при Русинській обрودی, він докаже зробіти ай по вєце алтернатив і заспокоїти выштыкы. Важне є то, абы люде зачали роботы, бо мають можность. А зьсь є Ігор у своїм колобіє, коло своєй ласкы з молодости.

Молодостъ... Рокы дозріваня. Хто коло нєго стояє, як ся розвивє єго внутрішній потенціал? Родный край – то є тот барометр, який чоловіка направляє на такы або іншы стежки. Што він дав визначному русинському представителю театру, культурно-національного живота вобще (наїсто наш читатель знає, же єго жєнов є Феодосія Латтова, яка догвы рокы ся привєрєрєла як редакторка і моделаторка з радія, а днесъ є таємнічкова Русинської обрودی на Словєнську. Довєднєа выховали трой дїтей, свідомых Русинів)?

– Ситуация в Пчилинім ся барз змінила од часів моєй молодости – повідать нам наконєць наш юбилант. – Уж єм давно не походив по хотарю. Як єм наспілку быв, є то там смутне, барз выштыкы зароснуте, зауцєавєне. Але і так – крашшоє краю я не познам, і хоць єм походив тогдо достъ. Маковіця є Маковіця. Церков на бережку... Кідь там выйдєш, видиш цілу околицю. Потішишь то сердце. Хотарь єден з найвекшых у Снинькім ці Гумєнськім окресі. Пас єм тады коровы, дружствєны тєлєта, мати-небіжка мусила на дружество ходити коровы доїти, а я мусив „єдноткы“ зарєбляти, ходив єм сїно звожєавати. Попри тїм єм собі вєсе наше час на пєствє, єстраду, на дєкы фїлігі. Та так то было. Але выштыкы ся поминуло.

Поминуло, але в серці спомини зїстають лем на тогдо найкрашє, а тым достравды родный край є, з котрого сьме выштыкы вылетіли, як птахы з родного єнізда, жебы сьме обогачєвали іншыи край і іншых люде. Така єже судьба чоловіка, а окремє Русина. Ігор говорить о перспективі своєго театру, о такых талантах, як: Зузка Гальямова, Данка Русинкова, Йожко Пантлїкаш і іншы. Є му то властєне – не здавати ся. Сам сі мусив выпрацоваати власну філозофію живота. А тов є, же є вєсе што доганяти а є што роботы.

– Недавно єм быв в малім селі, в Кореїєцях (окр. Свідник), де жыє може 50 люде, але на бал там пришло коло 150. Ай в тїм віджү момент перспективы. Ай там бы ся дав заложыти малый сільський театр – говорить Ігор, а то вєсе лем о своій найвєкшій любєви, о театрі.

Інакше і быти не може, бо хто дав красному слову тїлько рокіє як Ігор Латта, тот не може інакше ся справєавати, де піде, з кым говорить, бісіда ся крутить лем коло того, што має найрадше – коло театру. І хоць ослєвєє своій шїстдєсєт, а то в круєу своєй дїєкы Аськы в Міті під Дюмбером із своєєй родины, сил ішчі має невєроком. І планіє повєну голову. Нєй ся му сповнять. Бо чоловік жыє тогды повнокровным жывотом, кідь ся може реалізоваати про другых. А то ай Ігорови іде.

Тажке, многая і благає літа, Ігоре!

Марія МАЛЬЦОВСКА,
фотка з архієу А. Латты

Два вопросы посланцєви НР СР Іванови Міклошови

14. февруара 2007 в просторах готелу Сенатор у Пряшові зорганізовала Словєнська сполочєсть про заграничню політику бісїду з ексаміністром фінанцій СР Іваном Міклошом о сучасній економічній ситуації в країні, о першых кроках, котры зрєбила сучасна владна коаліція і о візіях до будучности. Лєкція мала високо одборный характер, представила три основны моделы фунгованя єкономік в розлічных європських країнах і їх наслідный допад на проспєрїту даной країны. Пан посланєць Міклош попробовав на наторных прикладах вказати, же Словєнсько бы ся мало і надалє уберати так, як то наштартовала влада, котрой сам був членом, подля **англо-саського моделу єкономікы**, котрый є заложєный на низкім зданєваню і релативно слабій „захранній соціальной сїті“, але на активній політіці торгу роботы. То значить на вытваряню шырочых можностей роботы, але і пружности з боку єднотлївіцєв скоро зарєаговати на зміну ситуації і быти здатным переходити на розлічны сорты роботы, котры ся нукають. Як приклад увів штаты, котры наштартовали тот модел (Ірьско, Єстоньско, Лотїшсько) і скоро ся стали єдныма з найліпшых на пути ку проспєрїті, бо їх макроекономічны параметры то доказують. Наопак, державы, котры прияли **модел в єкономічных кругах званий як контінентальный** – шырочій соціальной сїстєм, висока охрана замєстнанцєв (Францьєко, Італія Німєцько, але і сусідня Чеська рєпублика), мають днесъ вєлєкы проблемы в способности конкурєвати другым. Третій – **шкандїнавський модел** є добрый в тїм, же він дає вєлєкү фінанчню підпору освіті, науці і выському, но матъ і вєсоке зданєваня, проты чог Словєнсько вєсе боєвало, бо ту не є так розбігнута єкономіка, жебы ся дала реалізоваати данєва політика такоє характеру. Выштыкы бы свідчїло о тїм, же справды англо-саськый модел быв бы про нас найліпшым на пути к проспєрїті країны, но каждый, хто жыє далєко сто кілометрів од Братїславы чує, же к аплікації тогдо моделу хыбїть тогдо основне – достаток роботы, бо штатїстїкы, котры вказують, же чїсло незамєстнаных на Словєнську ся вєразно змїньєло, не свідчать о тїм, жебы ту было вєце можностей роботы, але скорїше о вылоднєваню Словєнська. Вєкшина способных людеї одходить за роботов і до споминаного Ірьска, де, як ся видить, влада собі ліпше порадїла зо споманутым англо-саськым моделом ходу єкономікы. Ясно, же хто дашто робить, допустить ся і хыб, або не вєсе выштыкы выїде так, як бы мало.

Зато крітика сучасной владной коаліції з уст пана Міклоша за єй популізм, неодборность і неспособность, в нас выклїкала похыбности, але і выпровєковала поставити панови ексаміністрови вопрос, ці суть дєкы пункты, в котрых ся опозиція стотожнєє з кроками сучасной влады і є способна їх підпорити, жебы Словєнсько ся посунуло холєм дакус доперєду, а не жебы ся топило про звады і непорозумєня політіків?

– Такы моменты, самосєбов, сьуть, – конштатєвав Іван Міклош. Тота владна коаліція і хоць є

популістична, главно то чути з рєторікы председы влады Робєрта Фїца, матъ і много одборніків – єкономів, котры сі усвідомлюють, же наштартованы нашєв владєв реформы сьуть добры, зато сі їх не доволила рушыты – видно то, наприклад, на данєвїй реформі. Влада сі не доволила рушыты реформу як цілок, „кєзмєтїчнү управу“ зрєбила лєм змїньєнєм данї на лікы. Вїцілім, з дотєпєрїшніма кроками, який зрєбил пан Ян Почіатєк, єм в принципї стотожнєний і єм рад, же якраз він ся став міністром фінанцій, бо были і гіршы можности. Зєодный єм і з фактом, же сучасна влада хоць дотримати термін на прїєтєя євра, а нашлы бы ся і дакотры другы зєодны моменты.

Наш другый вопрос ся дєтєкєв меншиновїй політїкы влады. Пана Міклоша сьме ся попросили, што собі думать о правах народностных меншин на Словєнську, ці, подля нєго, сьуть достаточнє загарантованы, рєсп. як ся позєратъ на факт, же розвиток культуры народностных меншин, котрый в припадї русинської народности забезпєчуєт русинськы організації, є поставлєний на уровень добровольности і єнтузіазма, а не на профєсїоналній уровень? Курто повїдєно, організації сі не можуть доволити замєстєати профєсїональных працовніків, бо закон їх в тїм оклїщує, сьуть одказаны лєм на выдїліня фінанцій на конкретны акції на основі выробєных проєктів, котры ся або схвалять, або нїт.

– К Русинам на Словєнську мам дуже добре одношія, бо я сам мам русинське корїня – мої предковєє походять із уж несєтвєочного села Зєвала (окр. Снина) і пару раз єм там быв на стрїчах родаків. Цїню сі на Русинах то, же од 1989 року перєшли догву і комплїкованү путь к своій самобытностї, позїтївно оціню факт, же Русины ся достойным способом вырїєвали з кривдама минулости. Думам главно на конфлїкт і насліднє спокїєне вырїєваня міджі православыма і грекокатолїками. Што ся тєкать сучасного поставлїня і розвитку русинской народности, не знам, ці проблем є в несправєдлївом роздїлєваню фінанцій в непростїх Русинів, або трєба цєлком змїніть закон о фінанцованю народностных меншин. Може за нашой влады была народностна політика віджєна главно через оптикү мадярської меншини а тогдо мєло быти з боку других народностей одчуване як кривда. Але днесъ є інакша ситуація, я не єм члєном владной коаліції, котра може найскорїше в тїм дашто зробіти, але у владі не є ані Партія мадярської коаліції, зато можу Русинам лєм порадити, кідь трєба рїшыты роздїлєваня фінанцій, мусять самы ініцїєвати компєтєнтных. Так істє кідь мамє предствєає, же трєба рїшыты зміну закона о народностных меншинах, робте крокы тым напрямом. Знам, же то не є лєгкє, але само ся ніч не зробіть, кідь вы самы не будєтє активны.

За одповідї подєковала:
К. КОПОРОВА, фотка авторкы.

Не забывайте на передплатне

Дорогы передплатитєлі,

довольтє, жебы сьме Вам ішчі раз припомянїли, же є час заплатити передплатне за Народны новинкы і часопїс Русин на рік 2007. Окремє то припоминає тым, котры не мають заплаченє ані за 2006 рік. Цїна передплатного на рік 2007 є така:

Словєнськє: Народны новинкы – 250 Ск
Русин – 120 Ск

Сусідні штаты (Чесько, Польско, Україна, Мадярсько):
Народны новинкы – 600 Ск або 24 УСД, 18 ЕВРО
Русин – 350 Ск або 14 УСД, 10 ЕВРО

Остатні штаты: Народны новинкы 2. класов – 35 УСД або 26 ЕВРО
1. класов – 43 УСД або 34 ЕВРО

Русин посыланий 2. класов – 26 УСД або 20 ЕВРО

Русин 1. класов – 29 УСД або 23 ЕВРО

Заплатити можете в редакції, на банковый рахунок чїсло 1386912153 / 0200 у Вшеобєцнїй уєвєрїй банці в Пряшові або послати банковый шєк в обєлці (заграничнє передплатитєлі) на адресу:

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov

Тым, котры уж мають заплаченє передплатне, щїро дякуєме.

Ваша редакція

Хочете помочї? Матє можность і формов 2 % з данї про Народны новинкы і Русина!

Як? Просто. Кажда фізічна і правнічєка особа при одовзданю своєго данєвоєго признаня може выповнїти на данєвім урядї приступный формуляр, у який уведє, же дарує двї процєнта з данї з прїєму на учєт обчанського здружїня Русин і Народны новинкы (Občianske združenie Rusín a Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov).

З цілого сердце дякуєме доперєду выштыкым нашым добротєлєам.

РЕДАКЦІЯ

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новинкы з фінанчнов помочєв Міністерства културы СР. Шефредактор: Мґр. Александр ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПґДр. Квєтєслава КОПОРОВА, ПґДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПґДр. Анна ПЛІШКОВА, ПґД. Адреса: **Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov**. Тел.: 051/77 256 29. Передплатне на рік 250 Ск, до сусідних штатів – 600 Ск, до загранича поштов ІІ. класы 35 \$ або 26 €, поштов І. класы 43 \$ або 34 €, заплатити мож прємо в редакції, банковым шєком, банковым переводом або поштовов поукажков на ч. рахунку 1386912153/0200, Všeobecná úverová banka, робєчка Prešov. Вырєба: Друкарня КУШНІР у Пряшові. Рєгїстрєчнє ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438**. Опублїкованы погляды дописоватєлїв не мусять быти згодны з поглядємаи редакції.

Адреса новїнок на інтернеті: www.rusynacademy.sk,
<http://narodny-novyny.presov.sk>, Е-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP – 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2